

UTÓSZÓ

Nem a szokványos memoár-irodalomhoz tartozik az imén elolvasott írásmű. Inkább csupán adalékok füzérének tekinthető ahhoz a korhoz, amelyről igen sokat tudunk, s mégsem tudhatunk eleget. De információktól amúgyis hemzsegő világunkban talán nem is azért vesszük kézbe ezt a munkát, hogy ismereteink tovább bővüljenek; sokkal inkább azért, ami a szerző elsődleges szándéka lehetett: hogy szórakozzunk.

Mert Ferenczy György írása végtelenül élvezetes. Ha úgy tetszik, pontosan olyan, amilyen ő maga volt: néha bizony kissé csípős, szarkasztikus, az élet dolgaira hihetetlen érzékenységgel, mindig is egyfajta nemes konzervativizmus szellemében reagáló jelenség, aki már a kezdet kezdetén örökre eljegyezte magát a szórakoztatással. S ez az ő esetében egyáltalán nem művészetének lefitymálását vagy valamiféle besorolását jelenti. Éppen ellenkezőleg: egyediségét hivatott hangsúlyozni. Hiszen a Ferenczy által választott hivatás, ha el is tűr bizonyos sablonokat, kizárólag és csakis az arra predesztináltak kiváltsága. Itt – akár tetszik, akár nem – adni kell, méghozzá a legtöbbet: az ember valódi egyéniségét, azokat az egymást feltételező sajátosságokat, amelyek oly jótékonyan különböztetnek meg bennünket. Szerencsére Ferenczy nem mérte szűkmarkúan önmagát akár a hangversenydobogóról, akár a bridzsasztalról, akár privát környezetéről volt szó. A maga egyéni módján adott bőségesen és önzetlenül. Pedig élete nem volt éppen felhőtlen. A háborúkon kívül az ötvenes évek kultúrpolitikai önkényuralma is jócskán beleszólt pályájának alakulásába. Az már csak rajta múlt, hogy ezeken az eseményeken – méltón az utolsó igazi pesti bohémek egyikéhez – könnyedén túltette magát, és művészetét sikerrel óvta meg a zsdánovi határozat uniformizáló szándékának veszélyétől. A könyvhöz mellékelt hanglemez ékes bizonyossága ennek.

Természetesen ezek az önéletrajz-morzsa csak részben tudják felidézni Ferenczy lényének kisugárzását, azt a különleges atmoszférát, amelyből, ha egyszer belekerült, senki sem tudta – és nem is akarta – kivonni magát. A magyar zenész-szakma előtt nem ismeretlen a könyvben előforduló anekdoták jórésze. Közkincsnek tekinthetők a fiatalkori visszaemlékezések, különösen a Thomán Istvánról, az egykori Liszt-növendékből nemzetközi rangú tanárrá, többek közt Bartók és Dohnányi mesterévé lett kiváló pianistáról és közvetlen környezetéről írottak. S noha Ferenczy nem lévén hivatásos tolforgató, az írásmű stílusa nem mindenütt a legárnyaltabb, mégiscsak érthetetlen, miért nem vállalkozott a publikálásra állami kiadóink egyike sem. Hiszen a *Pianoforte* több, mint pusztán élet- vagy korrajz; egy eredeti, érdekes művész világít rá ma is érvényes és fontos momentumokra. S mintha éppen ez a fény biztosítaná leginkább a Ferenczy által elmondottak hitelét.

Kocsis Zoltán

Budapest, 1988. VIII. 12.